

POSTNY (10) ai

postny (9), [**posny**], [**postni**], postny a. postni (1).

o jasne.

[comp postni(e)jszy.]

sg m [N postniejszy.] ◇ G postn(e)go (1). ◇ A postny (2). ◇ [f G postni(e)j.] ◇ pl G postnych (3).

◇ A subst postne (3); -é (1), -(e) (2). ◇ I [m postnymi.] f postnymi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII (z Cn) – XIX w.

Przymiotnik od „post” (10) :

1. Od znac. ‘ograniczanie się w spożyciu pokarmów’ (2) :

Wyrażenie: »potrawa postna [= bez tłuszczu i mięsa]« = *asper victus, cena sine sanguine a. terrestris, prandium abstemium* Cn [szyk zmienny] (2); MurzNT 38v; Przychodzi też [choroba głowy] z grubych wilkości/ które łą od ryb/ od grzybow/ od gruce/ y od innych potraw poftnych/ dla których ná Wiofnę ludzie niemocni bywáią. SienLek 15v; [StatNorb 18].

a. [Od znac. ‘nakazane przez religię okresowe ograniczanie się w spożywaniu pokarmów’; w funkcji rzeczownika. poszczący, przestrzegający postów: Bo człowiek im iest poftnieyłfy Tym Bogu służyć fprawnieyłfy. KorczRozm Bv, B.]

2. Od znac. ‘nakazany przez religię okresu postu’, w tym też: ‘wielki post’; *esurialis, ieiunio aptus a. consecratus a. conveniens* Cn (8) :

a. W którym obowiązuje post (5) :

W połączeniu szeregowym (1): niechái wié/ żeć by ten przykład niebył napińán/ żebych abo cztérdzieści dni wrzeczy iako pán Chrístus pościli abo niektóre dni mięsne niektóre poftné/ rybne/ i mléczne poftanowili MurzNT 13v.

Wyrażenia: »czasu(-ow) postnego(-ych)« (2): wżakoż iż ono [krowi olej] z mleka pochodzi, á mleko z mięsa przeto też więcey tuczy ciało y fiły więcey przydawa niż infze oleie dla te^{so} obyczay kościoła rzymkiego zakazuie iego pożywania czałow poftnych. GlabGad K; BielKron 394.

»dzień postny« [szyk zmienny] (3): FalZioł II 18c; MurzNT 13v; Rzekł mu iezcże Ieremiafz/ iam iest w więzyeniu/ ále ty idź á czytay coś pińał wżemu ludu/ gdy fie zeydą w dzyeń poftny. BielKron 94v; [Od wielkiej noczy afz do fświętego krzyza podniefienia maią dwakrocż fioftry iadacz. Oprócz dnyow zakazanych krzyżowich. poftnich fuchich dny. ij wigilj świętego ducha. StatNorb 11, 19].

b. Odbywający się, mający miejsce w czasie postu (1) : Item zeznał dobrowolnye yfch Budą kramna Iaduigi Cerwowej thefz na Rynku wyarmark poftny therafz bąda dwye lyeczye wyerzszem wilupill wnoczi LibMal 1551/159.

[Zestawienie: »[która] niedziela postna«: Dan wilnye #wthorek# wthorey nyedzely poftnyey Reminićcere 1536 Albracht gaftold voyevoda y kanczlerz ListyPol 1536/101.]

c. Wykonywany w czasie postu (2) : w Niedzielę Qwietną [mówicie]: Bądz włágan Boże poftnymi offiárámi náłzými. KrowObr 168v; Muśi podobno complety fwe poftne niedbále odpráwowác CzechEp 59.

Cf **ŚRZODOPOSTNY**, **WIELGOPOSTNY**